

Sygn. akt IX Ca 1439/18

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący	SSO Mirosław Wieczorkiewicz (spr.)
Sędziowie SO:	Jacek Barczewski, Agnieszka Żegarska
Protokolant	p.o. sekretarza sądowego Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2019r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z wniosku J. Ł. i O. Ł.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 14 września 2018r., sygn. akt I Ns 251/14,

postanawia

I. odrzucić apelację co do punktu III,

II. zmienić zaskarżone postanowienie w pozostałej części, tj. co do punktów I, II i IV-VI, nadając orzeczeniu następujące brzmienie:

„1. oddalić wniosek,

2. orzec, że nieuiszczone koszty postępowania i sądowe ponoszą po połowie wnioskodawcy i uczestnik, a ich wyliczenie i ściągnięcie pozostawia Referendarzowi Sądowemu Sądu Rejonowego w Kętrzynie.”

III. oddalić apelację w pozostałym zakresie,

IV. zasądzić od wnioskodawców na rzecz uczestnika kwotę 280,-zł (dwieście osiemdziesiąt) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Jacek Barczewski Mirosław Wieczorkiewicz Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1439/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy wniesli pierwotnie o ustanowienie służebności przesyłu za rzecz uczestnika (...) S.A. z siedzibą w G. w zamian za wynagrodzenie, w zakresie strefy ochronnej, wzdłuż linii elektroenergetycznych 15 kV i 0,4 kV, stanowiących część jego przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 49 § 1 kc, znajdującej się na działkach wnioskodawców nr ewidencyjnych: (...)w obrębie G., objętych księgami wieczystymi KW (...), KW (...), KW (...) oraz KW (...), prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Kętrzynie, za jednorazowym wynagrodzeniem za całość służebności przesyłu, ustalonym przez biegłego powołanego przez sąd. Wnieśli również o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając argumentowali, iż zwracali się do uczestnika o uregulowanie przedmiotowej bezprawności dotyczącej przesyłu, jednak uczestnik nie udzielił odpowiedzi na wezwania.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik wniósł o oddalenie wniosku, co do zasady jak i co do wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności i zasądzenie od wnioskodawców kosztów postępowania wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał jednak, że wniosek jest częściowo zasadny, ponieważ ustanowienie służebności przesyłu jest konieczne dla uregulowania prawnego korzystania przez uczestnika z nieruchomości wnioskodawców. Jedynie żądana przez wnioskodawców kwota wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu jest rażąco wygórowana. Uczestnik podniósł również zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Ostatecznie, wnioskodawcy J. Ł. i O. Ł. sprecyzowali żądanie domagając się ustanowienia za wynagrodzeniem na nieruchomościach:

- wnioskodawczyni O. Ł. w postaci działek: nr (...), obręb (...) G., położonych w miejscowość G., gm. B., dla których Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- wnioskodawców J. Ł. i O. Ł. w postaci działek nr (...), obręb (...) G., położonych w miejscowość G., gmina B., dla których Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- wnioskodawców J. Ł. i O. Ł. w postaci działki nr (...) obręb (...) G., położonej w miejscowości G., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- wnioskodawcy J. Ł. w postaci działki nr (...) obręb (...) G., położonej w miejscowości G., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);

nieograniczonej w czasie służebności przesyłu na rzecz (...) S.A. z siedzibą w G. polegającej na prawie wstępu, posadowienia, utrzymywania, dokonywania remontów i prac konserwacyjnych urządzeń elektroenergetycznych, w postaci:

- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) ((...)), wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP,

- napowietrznej linii energetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) ((...)), wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe SN/PP,

- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (nr (...)), wraz z trzema stanowiskami słupowymi - 3 słupy przelotowe SN/PP, oraz 1 stanowiskiem SN/ (...) słup rozkrotny odporowy,

- odgałężenia linii elektroenergetycznej Sn 15kV do ST.TR G. K, na działce nr (...) (nr (...)) wraz z 1 stanowiskiem SN/RO,

- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (nr (...)) wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe SN/PP, oraz 1 stanowiskiem SN/RO - słup rozkrotny odporowy,

- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nn 0,4 kV na działce nr (...) (nr (...)), wraz z trzema stanowiskami słupowymi - 3 słupy przelotowe nN/PP oraz 1 stanowisko nN/RO słup rozkrotny,

- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (nr (...)) wraz z jednym stanowiskiem słupowym
- słup przelotowy SN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nn 0,4 kV na działce nr (...) (nr (...)) wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe nN/PP, oraz stanowisko nN/RO słup rozkrczny,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) ((...)), wraz z jednym stanowiskiem słupowym
- słup przelotowy SN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nn 0,4 kV na działce nr (...) ((...)), wraz z jednym stanowiskiem słupowym
- słup przelotowy nN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) ((...)) wraz z jednym stanowiskiem słupowym
- słup przelotowy SN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nn 0,4 kV na działce nr (...) ((...)), wraz z dwoma stanowiskami słupowymi
- 2 słupy przelotowe nN/PP,

w granicach sfer wyłączonych z użytkowania i sfer ograniczonego użytkowania opisanych przez biegłego z zakresu geodezji (błąd, co do specjalizacji biegłego) T. R. (1), przy ograniczeniu wykonywania służebności do części nieruchomości oznaczonych na projekcie (mapie) sporządzonej przez biegłego geodetę. Wnioskodawcy wnieśli ponadto o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy w Kętrzynie postanowieniem z dnia 14 września 2018r.:

I. ustanowił na rzecz uczestnika nieograniczoną w czasie służebność przesyłu:

- na nieruchomościach będących własnością wnioskodawczyni O. Ł. w postaci działek: nr (...), obręb (...) G., położonych w miejscowość G., gm. B., dla których Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);
- na nieruchomościach będących we współwłasności wnioskodawców J. Ł. i O. Ł. w postaci działek nr (...), obręb (...) G., położonych w miejscowość G., gmina B., dla których Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);
- na nieruchomościach będących we współwłasności wnioskodawców J. Ł. i O. Ł. w postaci działki nr (...) obręb (...) G., położonej w miejscowości G., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);
- na nieruchomości będącej własnością wnioskodawcy J. Ł. w postaci działki nr (...) obręb (...) G., położonej w miejscowości G., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Kętrzynie prowadzi księgę wieczystą nr (...);

polegającą na prawie wstępu, posadowienia, utrzymywania, dokonywania remontów i prac konserwacyjnych urządzeń elektroenergetycznych, w postaci:

- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (OL1 (...)), wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP,
- napowietrznej linii energetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (OL1 (...)), wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe SN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (nr (...)), wraz z trzema stanowiskami słupowymi
- 3 słupy przelotowe SN/PP, oraz 1 stanowiskiem SN/ (...) słup rozkrczny odporowy,
- odgałęzienia linii elektroenergetycznej Sn 15kV do ST.TR G. K, na działce nr (...) (nr (...)) wraz z 1 stanowiskiem SN/RO,

- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (nr OL 1K/ (...)) wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe SN/PP, oraz 1 stanowiskiem SN/RO - słup rozkraczny odporowy,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nn 0,4 kV na działce nr (...) (nr OL1 (...)), wraz z trzema stanowiskami słupowymi - 3 słupy przelotowe nN/PP oraz 1 stanowisko nN/RO słup rozkraczny,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (nr OL1 (...)) wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nn 0,4 kV na działce nr (...) (nr OL (...)) wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe nN/PP, oraz stanowisko nN/RO słup rozkraczny,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) (OL1 (...)), wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nn 0,4 kV na działce nr (...) (OL1 (...)), wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy nN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Sn 15 kV na działce nr (...) ((...)) wraz z jednym stanowiskiem słupowym słup przelotowy SN/PP,
- napowietrznej linii elektroenergetycznej Nr. 0,4 kV na działce nr (...) ((...)), wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe nN/PP,

w granicach sfer wyłączonych z użytkowania opisanych przez biegłego z zakresu geodezji T. R. (1) (błąd, co do specjalizacji biegłego), przy ograniczeniu wykonywania służebności do części nieruchomości oznaczonych na projekcie (mapie) sporządzonej przez biegłego geodetę J. O. na k. 722 -723 i k.736 akt sprawy,

II. tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu ustanowionej w pkt I, zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawców kwotę 10.026,-zł;

III. oddalił wniosek w pozostałym zakresie;

IV. zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawców kwotę 158,62,-zł tytułem zwrotu „kosztów procesu” i ustalił, że strony ponoszą we własnym zakresie pozostałe koszty związane ze swoim udziałem w sprawie;

V. wskazał, że mapy przebiegu linii energetycznych i posadowienia urządzeń elektroenergetycznych z zaznaczonym przebiegiem służebności przesyłu, sporządzone przez biegłego geodetę J. O. na k. 722-723 i 736 akt sprawy uznaje za integralną część orzeczenia.

Sąd I instancji ustalił, że:

- właścicielem działek o numerach geodezyjnych (...), położonych w miejscowości G., gmina B., jest wnioskodawczyni. Nabyła je w drodze darowizny od swojej matki M. B. (1), w dniu 23 marca 2005r.,

- działki nr (...) opisane są w księdze wieczystej Sądu Rejonowego w Kętrzynie o nr (...). Działki są częścią gospodarstwa rolnego wnioskodawczyni i jej męża, wnioskodawcę w niniejszej sprawie. Przez działkę nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna Sn 15 kV, wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP. Przez działkę nr (...) przebiega napowietrzna linia energetyczna Sn 15 kV, wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe SN/PP,

- właścicielami działek o numerach geodezyjnych (...), położonych w miejscowości G., gmina B., są wnioskodawcy. Nabyli je w drodze kupna w dniu 4 grudnia 1997r. Działki nr (...) opisane są w księdze wieczystej Sądu Rejonowego w Kętrzynie o nr (...). Działki są częścią gospodarstwa rolnego wnioskodawców. Przez działkę nr (...) przebiega

napowietrzna linia elektroenergetycznej Sn 15 kV, wraz z trzema stanowiskami słupowymi - 3 słupy przelotowe SN/PP, oraz 1 stanowiskiem SN/ (...) słup rozkraczny odporowy. Przez działkę (...) przebiega również odgałęzienie linii elektroenergetycznej Sn 15kV do ST.TR G. K, wraz z 1 stanowiskiem SN/RO. P. działkę (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna Sn 15 kV, wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe SN/PP, oraz 1 stanowiskiem SN/RO - słup rozkraczny odporowy. Przez działkę nr (...) przebiega również napowietrzna linia elektroenergetyczna Nn 0,4 kV, wraz z trzema stanowiskami słupowymi - 3 słupy przelotowe nN/PP oraz 1 stanowisko nN/RO słup rozkraczny. Przez działkę nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna Sn 15 kV wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP. Przez działkę nr (...) przebiega również napowietrzna linia elektroenergetyczna Nn 0,4 kV, wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe nN/PP, oraz stanowisko nN/RO słup rozkraczny,

- właścicielami działki o numerze geodezyjnym (...), położonej w miejscowości G., gmina B., są O. Ł. i J. Ł.. Nabyli ją w drodze kupna w dniu 5 maja 1999r. Działka nr (...), opisana jest w księdze wieczystej Sądu Rejonowego w Kętrzynie o nr (...). Działka jest częścią gospodarstwa rolnego wnioskodawców. Przez działkę nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetycznej Sn 15 kV, wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP. Przez działkę (...) przebiega również napowietrzna linia elektroenergetyczna Nn 0,4 kV, wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy nN/PP,

- właścicielem działki o numerze geodezyjnym (...), położonej w miejscowości G., gmina B., jest J. Ł.. Nabył ją w drodze zamiany w dniu 26 lutego 1999r. Działka nr (...) opisana jest w księdze wieczystej Sądu Rejonowego w Kętrzynie o nr (...). Działka jest częścią gospodarstwa rolnego wnioskodawcy i jego żony O. Ł.. Przez działkę nr (...) przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna Sn 15 kV, wraz z jednym stanowiskiem słupowym - słup przelotowy SN/PP. Przez działkę nr (...) przebiega również napowietrzna linia energetyczna Nn 0,4 kV, wraz z dwoma stanowiskami słupowymi - 2 słupy przelotowe nN/PP,

- okolice miejscowości G. zasilane były pierwotnie z rozległej poniemieckiej linii SN K. – S.. W kolejnych latach: 1964r., 1974r., 1980r., 1994r. i 2012r., linie energetyczne w okolicach miejscowości G., w tym na działkach należących do wnioskodawców, były częściowo demontowane przebudowywane, uzupełniane. Powstawały również kolejne odgałęzienia linii, wymieniano rodzaj słupów i rodzaj przewodów. Wykonywano nowe przyłącza budynków i okolicznych wówczas PGR-ów,

- linie pierwotnie użytkowane były przez przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) w B., w ramach którego działał Zakład (...) w O..

Mając to na uwadze Sąd Rejonowy uznał, że zasadne było żądanie wnioskodawców.

W ocenie tego Sądu zgłoszony przez uczestnika zarzut zasiedzenia jest niezasadny, ponieważ nie ulega wątpliwości według Sądu I instancji, że linie energetyczne średniego i niskiego napięcia w okolicach miejscowości G., w tym przebiegające przez nieruchomości wnioskodawców, w kolejnych latach: 1964r., 1974r., 1980r., 1994r. i 2012r. były częściowo demontowane, przebudowywane, uzupełniane. Powstawały również kolejne odgałęzienia linii, wymieniano rodzaj słupów, ich posadowienie i rodzaj przewodów.

Zdaniem Sądu I instancji dokumentacja projektowa dołączona do akt przez uczestnika, jak również pozostałe dokumenty związane z przebiegiem, składem i użytkowaniem linii energetycznych w tym rejonie, nie pozwalają jednoznacznie i kategorycznie ustalić, który fragment linii elektroenergetycznych został zdemontowany lub przebudowywany i zmodernizowany oraz kiedy, w szczególności czy przebudowa i rozbudowa linii dotyczyła fragmentów przebiegających przez poszczególne nieruchomości wnioskodawców, a jeśli tak, kiedy to nastąpiło i w jakim zakresie.

W rezultacie Sąd Rejonowy przyjął, że tak zaferowane dowody uniemożliwiają ustalenie ewentualnej daty, od której należałoby liczyć początek biegu zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika oraz okresu niezmiennego posiadania i korzystania ze służebności przesyłu.

W tym zakresie, Sąd I instancji uznał, że uczestnik nie przedstawił jednoznacznych i kategorycznych dowodów na poparcie forsowanego zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu, zaś sam uczestnik nie podał jakiegokolwiek daty początkowej biegu zasiedzenia służebności, ani też nie wskazał daty zasiedzenia.

Poza tym Sąd ten wskazał, że uczestnik nie przedstawił jakichkolwiek dokumentów potwierdzających sukcesję prawną po pierwotnych użytkownikach linii energetycznych, a tym samym nie wykazał nieprzerwanego posiadania służebności przesyłu, co wymagają art. 172 § 2 i art. 176 § 1 w zw. z art. 292 w zw. z art. 305⁴ kc.

Mając na względzie powyższe uwagi Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska uczestnika o nabyciu przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

W tej sytuacji Sąd I instancji uwzględnić żądanie o ustanowienie służebności przesyłu na należących do nich nieruchomościach, a tym samym jeden z alternatywnych wniosków uczestnika.

Sąd ten podał, że zakres służebności został ustalony przez biegłego z zakresu elektroenergetyki T. R. (1), zaś przebieg stref wyłączonych z użytkowania i stref ograniczonego użytkowania nakreślił biegły z zakresu geodezji J. O..

Celem ustalenia wysokości należnego wynagrodzenia, Sąd Rejonowy wskazał, że dopuścił dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego J. N. i opinia w całości została zaakceptowana przez strony, w szczególności w zakresie metodologii przyjętej na potrzeby wyliczenia należnego wynagrodzenia, ponieważ nie składały żadnych zarzutów, dlatego jej wnioski stanowiły podstawę ustalenia wynagrodzenia dla wnioskodawców (art. 305¹ i art. 305² kc).

W tych warunkach Sąd I instancji podał, że ustanowił służebność przesyłu na rzecz uczestnika za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 10.026,-zł, ponieważ wysokość wynagrodzenia uwzględnia stopień uciążliwości urządzeń energetycznych oraz stopień ograniczenia prawa własności wnioskodawców.

W ocenie Sądu Rejonowego, nie było podstaw do rozdzielenia tak wyliczonej kwoty na wynagrodzenia za ustanowienie służebności dla właścicieli poszczególnych nieruchomości.

W tym zakresie Sąd ten przyjął, że część przedmiotowych działek stanowi własność wnioskodawczyni, część działek pozostaje we współwłasności wnioskodawców, a jedna jest własnością wnioskodawcy. Zdaniem Sądu I instancji, niezależnie od formy nabycia własności, czy to w drodze darowizny, czy to zakupu, czy też wreszcie zamiany w aktach notarialnych brak jest szczególnych zapisów o nabyciu własności poszczególnych nieruchomości do majątków odrębnych wnioskodawców. A skoro, więc są małżeństwem, to zgodnie z uregulowaniami kodeksu rodzinnego, przy braku wyraźnych zapisów o nabyciu nieruchomości do majątków odrębnych, wszystkie nabywane składniki majątkowe, niezależnie od formy pozyskania, objęte są wspólnością majątkową małżeńską.

W tych warunkach rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zasądza całość wynagrodzenia za ustanowioną służebność przesyłu na wszystkich przedmiotowych nieruchomościach, na rzecz obojga wnioskodawców.

Jednocześnie Sąd ten oddalił żądanie wnioskodawców o przyznanie wyższego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu i dalsze wnioski uczestnika.

Sąd Rejonowy w zakresie kosztów postępowania przyjął, że obie strony były w równym stopniu zainteresowane rozstrzygnięciem, dlatego rozliczył między stronami wysokość należnych kosztów, co znalazło wyraz w punkcie IV rozstrzygnięcia i obciążył uczestnika nieuiszczonymi kosztami sądowymi związanymi z uzyskaniem opinii biegłych, jak w punkcie V postanowienia. W pozostałym zakresie o kosztach procesu Sąd ten orzekł również w punkcie IV postanowienia, na podstawie przepisu art. 520 § 2 kpc.

Apelację od tego postanowienia złożył uczestnik postępowania, który zaskarżył orzeczenie w całości.

Uczestnik zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1.1. art. 233 § 1 kpc poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie i dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, poprzez:

1.1.1. błędną ocenę opinii biegłego sądowego inż. T. R. i uznanie opinii za jasną, logiczną i spójną, podczas gdy opinia ta budzi poważne i uzasadnione wątpliwości i nie może być podstawą jakiegokolwiek rozstrzygnięcia sądu, ponieważ biegły w sposób bezpodstawny znacznie zawyżył szerokości pasa służebności przesyłu i co za tym idzie powierzchwnie przyjęte do oszacowania,

1.1.2. błędną ocenę dokumentów i bezpodstawne przyjęcie przez Sąd, że na przedmiotowych nieruchomościach nie doszło do nabycia przez z siedzisko służebności,

1.1.3. bezpodstawne uznanie, że uczestnik i poprzednicy prawni nie nabyli przez zasiedzenie służebności przesyłu na przedmiotowych nieruchomości, podczas gdy z przedłożonych dokumentów jednoznacznie wynika, że poprzednik prawny uczestnika wszedł w posiadanie urządzeń i gruntu, a okres niezbędny do nabycia przez zasiedzenie już upłynął,

1.2. art. 244, art. 245, art. 308, art. 248 i art. 129 § 1 kpc poprzez błędną wykładnię i uznanie, że uczestnik nie wykazał nabycia przez zasiedzenie służebności,

2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

2.1. art. 292 w zw. z art. 172 kc poprzez nieuwzględnienie zarzutu zasiedzenia

pomimo zaistnienia przesłanek w postaci posiadania i upływu czasu, niezbędnych do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu,

2.2. art. 7 kc poprzez nieprawidłową jego wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowane i uznanie, że poprzez niewykazanie przez pozwaną podstawy prawnej i faktycznej wejścia w posiadania służebności, doszło do obalenia domniemania posiadania tej służebności w dobrej wierze podczas, gdy nie został przeprowadzony żaden dowód przeciwny pozwalający na poczynienie ustaleń w zakresie złej wiary posiadania przez pozwaną służebności, co skutkowało błędnym przyjęciem, iż nie upłynął okres pozwalający na zasiedzenie służebnością, a domniemanie posiadania w dobrej wierze zostało obalone,

2.3 art. 520 § 2 kpc poprzez błędną wykładnię i bezpodstawne obciążenie kosztami wyłącznie uczestnika, podczas gdy wniosek został oddalony co do kwoty wynagrodzenia w znacznej części.

Mając to na uwadze uczestnik wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego postanowienia w całości i oddalenie wniosku,
- 2) ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,
- 3) zasądzenie od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestnika kosztów postępowania według norm prawem przepisanych,
- 4) powołanie nowego biegłego sądowego z zakresu elektroenergetyki, na okoliczność szerokości pasa służebności przesyłu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Nie negując prawidłowości przeprowadzonego postępowania dowodowego i przytoczonych - w niezbędnym zakresie - ustaleń, Sąd Okręgowy uznaje, że z powyższych ustaleń Sąd pierwszej instancji wyprowadził błędny wniosek jakoby w warunkach niniejszej sprawy nie był skuteczny procesowo zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu napowietrznych linii elektroenergetycznych Sn 15kV i Nn 0,4 kV dotyczący działek wnioskodawców objętych przedmiotowym postępowaniem.

Na początku należy wskazać, że z regulacji art. 382 kpc wynika, że sąd rozpoznający apelację orzeka zarówno na podstawie materiału zgromadzonego w pierwszej, jak i w drugiej instancji (także w oparciu o nowe fakty i dowody). Podstawę faktyczną orzeczenia stanowi ustalony przez sąd w toku postępowania stan faktyczny sprawy. W większości wypadków ustalenie to jest z rezultatem oceny dowodów przeprowadzonych przez sąd w trakcie procesu. Poczynienie spostrzeżeń, mających istotne znaczenie dla oceny wiarygodności i mocy dowodów, umożliwia sądowi przede wszystkim postępowanie dowodowe. Zaznaczyć należy, że w procesie sądowym o charakterze kontradiktoryjnym wynik sprawy zależy przede wszystkim od wykazania przez stronę zasadności swoich twierdzeń i zarzutów, co do istnienia określonych okoliczności faktycznych.

Powinność udowodnienia tych okoliczności nazywana jest ciężarem dowodu. Własny interes strony wymaga, ażeby wywiązując się z tego ciężaru podjęła ona niezbędne działania w zakresie postępowania dowodowego.

Powyższe stanowisko wynika też z tego, że w systemie apelacji pełnej wszystkie te uwagi są w pełni miarodajne nie tylko dla postępowania przed sądem pierwszej instancji, ale także dla postępowania przed sądem drugiej instancji. Podstawowym celem postępowania apelacyjnego jest wszak merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Tylko wyjątkowo sąd apelacyjny może uchylić się od obowiązku wydania w sprawie orzeczenia kończącego postępowanie, co do jej meritum (art. 386 § 2, 3 i 4 kpc). Oznacza to, że w obecnym kształcie procesu cywilnego rozstrzygnięcie o faktach i prawie w drugiej instancji powinno być nieomal tak samo intensywne, jak w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Pewne zróżnicowanie w tym względzie jednak istnieje. Wynika ono z tego, że w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji żądanie pozwu lub wniosku jest bezpośrednim przedmiotem postępowania, podczas gdy w postępowaniu apelacyjnym - jedynie pośrednim. Sąd drugiej instancji bowiem jest także sądem odwoławczym i zakresem jego kognicji objęta jest także kontrola legalności i zasadności zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, oceny zasadności żądania pozwu lub wniosku sąd ten dokonuje przez pryzmat treści zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Szczególne sytuacje sądu drugiej instancji wynika ponadto z rozpoznawania sprawy „w granicach apelacji” (art. 378 § 1 kpc). Dla przebiegu postępowania w drugiej instancji nie bez znaczenia pozostają też zarzuty skarżącego zgłoszone w apelacji. Stanowią one (łącznie z ich uzasadnieniem) z jednej strony, punkt wyjścia dla rozpoznania apelacyjnego, z drugiej zaś strony, pełnią wobec sądu drugiej instancji rolę inspiracyjną w kierunku podjęcia przez ten sąd czynności w celu usunięcia niedostatków dotychczasowego materiału procesowego oraz wadliwości ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku.

W konsekwencji Sąd drugiej instancji, jako sąd nie tylko odwoławczy, lecz także merytoryczny, nie może poprzestać na zbadaniu zarzutów apelacyjnych. Powinien poczynić własne ustalenia i samodzielnie ocenić je z punktu widzenia prawa materialnego.

Obowiązek wskazania, kto i w jakiej dacie nabył prawo przez zasiedzenie można wywieść nie tylko z przepisów prawa materialnego, ale i przepisów procesowych, które do orzeczenia w przedmiocie zasiedzenia nakazują stosować odpowiednio przepisy o stwierdzeniu nabycia spadku (art. 610 § 1 kpc) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2018r., IV CSK 109/17, Legalis nr 1807247).

W niniejszej sprawie postępowanie nieprocesowe potęguje działanie sądu w zakresie poczynienia koniecznych ustaleń faktycznych oraz w następstwie tego dokonania szerszego postępowania dowodowego, nawet z urzędu.

Mając to na względzie należy zauważyć, że w ramach oceny dowodów Sąd Rejonowy wadliwie uznał, że zaoferowany w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie wskazuje na możliwość ustalenia początku biegu zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika oraz okresu niezmiennego posiadania i korzystania ze służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika, jak również, aby uczestnik nie przedstawił dokumentów potwierdzających sukcesję prawną po pierwotnych użytkownikach linii energetycznych, a tym samym nie wykazał nieprzerwanego posiadania przedmiotowych służebności przesyłu.

W tym zakresie Sąd I instancji, nie uwzględniając zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, pominął również konieczność ustalenia podstawowej okoliczności, a mianowicie tego, czy urządzenia energetyczne były posadowione na cudzej nieruchomości państwowej, czy też niepaństwowej, ponieważ to implikowało dalsze rozważania w spornym zakresie.

Nie ulega wątpliwości, że w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu przedsiębiorstwo energetyczne może przeciwstawić takiemu żądaniu zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu i sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została już uprzednio nabyta w drodze zasiedzenia przez jego poprzednika prawnego oraz, że w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została już uprzednio nabyta w drodze zasiedzenia przez jego poprzednika prawnego (Skarb Państwa), niebiorącego udziału w sprawie.

W tej sytuacji należy uznać, że przedsiębiorca przesyłowy, podnosząc w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu, zarzut jej zasiedzenia, broni się przed żądaniem właściciela nieruchomości, argumentując, że doszło już do nabycia tego ograniczonego prawa rzeczowego przez tego przedsiębiorcę lub przez inną osobę, co oznacza, iż żądanie jest bezzasadne albo bezprzedmiotowe. Taki zarzut ma charakter obronny (defensywny); jest reakcją na działanie wnioskodawcy i zmierza wyłącznie do ubezskutecznienia jego żądania (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2016 r., III CZP 101/15, OSNC 2017 nr 2, poz. 18 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2018r. II CSK 732/17, Legalis nr 1865831).

Nie ulega także wątpliwości, że przedsiębiorca posiada nieruchomość w zakresie służebności przesyłu od chwili wejścia na grunt w celu wybudowania urządzenia służącego do przesyłania energii elektrycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013 r., V CSK 287/12, OSNC nr 2 z 20014, poz. 20).

Aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje również, że przy uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, względnie służebności przesyłu, odmiennie niż przy stwierdzeniu zasiedzenia służebności w samodzielnym postępowaniu (art. 609 i nast. kpc), nie jest konieczne stanowcze i precyzyjne określenie sfery uprawnień uczestnika w stosunku do nieruchomości, na której posadowione są urządzenia przesyłowe.

Służebność przesyłu jest bowiem służebnością czynną, o zakresie, w jakim dochodzi do zasiedzenia służebności, decyduje zakres faktycznego władztwa wykonywanego nad nieruchomością z uwzględnieniem właściwości posadowionego na niej urządzenia, a ocena, że ustanowienie służebności przesyłu nie jest konieczne w rozumieniu art. 305² § 2 kc do korzystania z posadowionych na niej urządzeń, w związku z istnieniem po stronie przedsiębiorcy innego tytułu prawnego, nie jest uwarunkowana stwierdzeniem, że tytuł, którym dysponuje przedsiębiorca, ściśle pokrywa się z granicami służebności przesyłu, do której ustanowienia zmierza wnioskodawca (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2018r., IV CSK 56/18, Legalis nr 1797603).

Ponadto należy zauważyć, że według ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, do wykazania kontynuowania posiadania służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo przesyłowe nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia

przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych; wystarczy wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu istniały w oznaczonym miejscu, były wykorzystywane do tego celu i działanie to jest kontynuowane. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, nie ma natomiast istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy. Skoro poprzednik prawny wnioskodawcy, jako państwowe przedsiębiorstwo energetyczne, wykonywał na podstawie art. 128 § 2 kc w imieniu własnym, względem zarządzanego mienia ogólnonarodowego w postaci linii napowietrznej, uprawnienia płynące z własności państwowej według reguł prawa cywilnego, to granice tego wykonywania mieściły się w dyspozycji normy art. 140 kc. Tym samym poprzednik ten wykonywał władztwo nad przedmiotową linią napowietrzną, mogące prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej z tym, że do czasu obowiązywania art. 128 kc nabycie takiego prawa mogło nastąpić do jednolitego funduszu własności państwowej. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2017r., V CSK 356/16, Legalis nr 1650961 i z dnia 25 stycznia 2019r., IV CSK 313/18, Legalis nr 1891568).

Warto również zauważyć, że jeśli zmienia się podmiot posiadający służebność, a dokonuje się to w drodze jego przekształcenia, to z perspektywy posiadania służebności jest to wciąż ten sam posiadacz, tyle, że w innej postaci prawnej; w pozostałych przypadkach konieczne są dowody sukcesji uniwersalnej albo sukcesji syngularnej – wówczas w odniesieniu do konkretnej służebności. Przedmiotem zasiedzenia służebności przez przedsiębiorcę przesyłowego są grunty powiązane z urządzeniami przesyłowymi, ale oczywiście wraz z uprawnieniami umożliwiającymi korzystanie z tej służebności, tzn. np. wykonywanie koniecznych remontów i konserwacji. Ocena zakresu służebności będącej przedmiotem zasiedzenia dokonywana jest już ad casum (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2019r., V CSK 433/18, Legalis nr 1885170).

Istotne w niniejszej sprawie jest i to, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może natomiast do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009r., III CZP 70/09, OSNC 2010 r. Nr 5, poz. 64, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009r., IV CSK 291/09, OSG 2010 nr 10, poz. 68, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008r., II CSK 314/08, Legalis nr 589182 i z dnia 10 lipca 2008r., III CSK 73/08, Legalis nr 127023), a zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 22 maja 2013r. (III CZP 18/13, Legalis nr 656634) przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, zaś okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie ww. przepisów podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

Ponadto aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje odnośnie ostatniej przesłanki z art. 292 kc, że dobra wiara zasiadającego posiadacza występuje wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza on cudzego prawa, względnie, gdy posiadacz powołując się na przysługujące mu prawo błędnie przypuszcza, że prawo to mu przysługuje, jeśli tylko owo błędne przypuszczenie w danych okolicznościach sprawy uznać należy za usprawiedliwione. Z kolei w złej wierze jest ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo wie, że prawo to mu nie przysługuje albo też ten, kto wprawdzie ma świadomość, co do nieprzysługiwania mu określonego prawa, jednakże jego niewiedza nie jest usprawiedliwiona w świetle okoliczności danej sprawy. Dobrą wiarę wyłącza zarówno pozytywna wiedza o braku przysługującego prawa, jak i brak takiej wiedzy wynikający z braku należytej staranności, a więc niedbalstwa. Rozstrzygając, czy uzyskanie posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło w dobrej czy złej wierze, należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania służebności, a domniemanie dobrej wiary jest obalone, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania wiedział lub powinien wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2019r., IV CSK 390/18, Legalis nr 1891568).

Mając to na uwadze Sąd Okręgowy przyjmuje, że z ustaleń stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego postanowienia wynika, że przedmiotowe linie energetyczne SN 15 kV i Nn 0,4 kV zostały wybudowane w 1974r. i 1980r. przez ówczesne państwowe przedsiębiorstwa energetyczne na gruncie stanowiącym własność prywatną:

- w 1974r. i w 1980r. właścicielami działek o numerach (...) były osoby fizyczne M. B. (1) i M. B. (2), a od 23 marca 2005r. właścicielem jest wnioskodawczyni,

- w 1974r. właścicielami działek o numerach (...) były osoby fizyczne D. W. i P. W., od 1976 do 1984r. były one własnością Skarbu Państwa, także od 11 września 1989 do 27 listopada 1990r., kiedy to tę nieruchomość nabyli wnioskodawcy,

- w 1966r. właścicielami działki o numerze (...) były tylko osoby fizyczne, w tym od 4 grudnia 1997r. wnioskodawcy,

- w 1974r. właścicielami działki o numerze (...) byli J. Z. i A. Z., od 18 sierpnia 1975r. do 19 grudnia 1984r. była własnością Skarbu Państwa, później właścicielami tej nieruchomości były osoby fizyczne, w tym od 1999r. wnioskodawcy,

- w 1974r. właścicielami działki o numerze (...) były osoby fizyczne, tj. J. K. (1) i C. K. oraz J. K. (2), od 29 września 1987r. do 6 grudnia 1988r. była własnością Skarbu Państwa, później właścicielami były osoby fizyczne, a od 26 lutego 1999r. właścicielem jest wnioskodawca.

Powyższe ustalenia i wnioski wynikają z ksiąg wieczystych (...), KW (...), KW (...) oraz KW (...), prowadzonych przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Kętrzynie, pisma Starostwa Powiatowego w K. z 29 marca 2019r. oraz dokumentów przedłożonych przez uczestnika k. 131- 156 odnośnie czasu wybudowania spornych linii energetycznych.

Ponadto, co do czasu wejścia przedsiębiorstwa przesyłowego na nieruchomości wnioskodawców w celu pobudowania linii przesyłowych Sn 15 kV i Nn 0,4 kV i przebiegu tych linii oraz posadowienia urządzeń elektroenergetycznych opinie biegłego T. R. (1) w konfrontacji z mapami sporządzonymi przez biegłego J. O. umożliwiają uwzględnienie zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu zgłoszonego w odpowiedzi na wniosek przez uczestnika oraz umożliwiają ww. dowody na przyjęcie, że przebieg tej służebności w wyznaczonym zakresie nie uległ zmianie.

Wbrew stanowisku Sądu I instancji zgłoszone w tym piśmie wnioski uczestnika określają czas pobudowania spornych urządzeń i linii elektroenergetycznych na gruntach wnioskodawców, których dotyczy niniejsza sprawa (k. 121). Ponadto to pismo wskazuje, że dołączonej na płycie CD zostały nagrane dokumenty obrazujące następstwo prawne uczestnika. Sąd Rejonowy nie wzywał w trybie art. 130 § 1 kpc uczestnika do uzupełnienia braków tego pisma i nadesłania ww. płyty CD.

W tej sytuacji należy uznać, że obalenie tych ustaleń, co do nieprzerwanego posiadania spornych urządzeń w pierwotnym przebiegu spoczywał na wnioskodawcach, jednak w tym kierunku nie było przeprowadzone żadne postępowanie dowodowe.

Z okoliczności sprawy wynika, że przedmiotowe grunty wnioskodawców w zakresie niezbędnym do korzystania z urządzeń przesyłowych, zostały objęte w posiadanie przez przedsiębiorstwa energetyczne i przesyłowe, czyli przez poprzedników prawnych uczestnika, w złej wierze dotyczy to linii przesyłowych SN 15 kV. Nie było w tym zakresie żadnej dokumentacji, oprócz projektowej, która wskazywałaby na uzyskanie w 1980r. zgody przez przedsiębiorstwa energetyczne od poprzedników wnioskodawców na pobudowanie linii Sn 15 kV. Co innego, jeżeli dotyczy to linii Nn 0,4 kV w tym zakresie istnieje dokumentacja, że w 1974r. poprzednicy prawni wnioskodawców odnośnie pobudowania tej linii byli informowani, a nawet wnioskowali o doprowadzenie prądu do ich gospodarstw rolnych. W piśmie z 6 marca 1973r. odnośnie tej inwestycji wymieni są M. i J. Z., M. M. (2), D. W. i A. K. (k. 147 odw.), zaś w dniu 18 września 1974r. A. Ł. (ojciec wnioskodawcy) zawarł umowę na dostarczanie energii elektrycznej do jego gospodarstwa rolnego położonego w G. (k. 182), dlatego w tym zakresie można przyjąć istnienie dobrej wiary (art. 7 kc).

Z poczynionych ustaleń zdaniem Sądu II instancji wynika również, że urządzenia były nieprzerwanie eksploatowane w celu dostarczania odbiorcom energii elektrycznej, zatem termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści podobnej do służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika oraz uczestnika odnośnie linii Sn 15 kV upłynął w dniu 31 grudnia 2004r., co do działek (...), a w dniu 31 grudnia 2010r. do działek nr (...) (zła wiara), natomiast, co do linii 0,4 kV i działek (...) termin zasiedzenia służebności gruntowej o treści podobnej do służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika upłynął w dniu 31 grudnia 1984r. (dobra wiara).

W tym miejscu Sąd Okręgowy zauważa, że uwzględnienie przez zasiedzenia w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu na zarzut uczestnika różni się znacznie pod względem procesowym od uwzględnienia przez sąd wniosku o stwierdzenie zasiedzenia. Nie przybiera, inaczej niż uwzględnienie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia, postaci orzeczenia, lecz znajduje wyraz jedynie w uzasadnieniu orzeczenia, co do istoty sprawy. Oznaczając wystąpienie negatywnej przesłanki uwzględnienia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, przesądza oddalenie tego wniosku.

W ocenie Sądu Okręgowego koszty postępowania oraz koszty sądowe za I instancję, mając na uwadze zasadę słuszności, należało rozdzielić po połowie.

W okolicznościach niniejszej sprawy obie strony w niniejszym postępowaniu przyczyniły się do ich wystąpienia, w związku z czym zasadne jest orzeczenie o poniesieniu tych kosztów po połowie przez każdego z uczestników. Nie ulegało wątpliwości, że wnioskodawcy w celu uzyskania korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia zmuszony był wystąpić do sądu o ustanowienie służebności, ponieważ uczestnik nie podjął działań w celu uregulowania sprornej służebności. Uczestnik stał się zaś beneficjentem zmienionego postanowienia Sądu Rejonowego.

Wobec powyższego Sąd odwoławczy doszedł do przekonania, że obie strony przyczyniły się do zawiśnięcia sprawy przed Sądem I instancji, wobec czego uczestnicy powinni ponieść koszty postępowania po połowie (art. 520 § 2 kpc)

W tych warunkach Sąd II instancji zmienił zaskarżone postanowienie i oddalił wniosek na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 13 § 2 kpc, zaś w pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu (art. 385 w zw. z art. 13 § 2 kpc).

Na marginesie należy wskazać, że Sąd Rejonowy błędnie przyjął bez przeprowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego, że „niezależnie od formy nabycia własności, czy to w drodze darowizny, czy to zakupu, czy też wreszcie zamiany, w aktach notarialnych brak jest szczególnych zapisów o nabyciu własności poszczególnych nieruchomości do majątków odrębnych wnioskodawców, a skoro są małżeństwem, to zgodnie z uregulowaniami kodeksu rodzinnego, przy braku wyraźnych zapisów o nabyciu nieruchomości do majątków odrębnych, wszystkie nabywane składniki majątkowe, niezależnie od formy pozyskania, objęte są wspólnością majątkową małżeńską”.

Takie stanowisko tego Sądu jest sprzeczne z treścią art. 31 w zw. z art. 33 ust. 2 krip, art. 140 oraz art. 21 ust. 1 i 64 Konstytucji RP.

Nabycie składnika majątkowego w drodze dziedziczenia lub darowizny stanowi majątek osobisty małżonka, chyba że spadkodawca lub darczyńca postanowił inaczej. A taka sytuacja nie zachodziła w niniejszej sprawie.

W tej sytuacji Sąd I instancji nie mógł zasądzić wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz wnioskodawców, jako małżonków solidarnie, co do wszystkich działek zajętych przez linie przesyłowe uczestnika, w sytuacji, gdy część działek stanowiła majątek osobisty wnioskodawczyni lub wnioskodawcy, a tylko część była objęta wspólnością ustawową małżeńską. Na podstawie art. 369 kc zobowiązanie jest solidarne jedynie wówczas, gdy wynika to z ustawy lub z czynności prawnej. W polskim systemie prawnym o solidarności zobowiązań decyduje, zatem okoliczność formalna. W warunkach niniejszej sprawy nie zachodzi solidarność, co do całości żądania.

O kosztach postępowania za I instancję oraz za postępowanie apelacyjne Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 520 § 2 kpc, ponieważ interesy wnioskodawców i uczestnika były sprzeczne. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 4 listopada

2010r. (IV CO 50/10, Legalis nr 402656) stwierdził wprost, że w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej występuje sprzeczność interesów pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikiem w rozumieniu art. 520 § 2 i 3 kpc.

Jacek Barczewski Mirosław Wieczorkiewicz Agnieszka Żegarska